

Centraal Bureau voor de Statistiek

Divisie Macro-economische statistieken en publicaties
Sector Prijzen, conjunctuur en programmazaken

*Postbus 4000
2270 JM Voorburg*

Pilotonderzoek naar een prijsindexstatistiek voor accountants-, boekhoud-, belasting- en administratiekantoren

Judith van der Wenden

Kennisgeving:

De in dit rapport weergegeven opvattingen zijn die van de auteurs en komen niet noodzakelijk overeen met het beleid van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Projectnummer: MPP-102410
BPA-nummer: 772-04-MPP
Datum: 10 mei 2004

Inhoudsopgave

0. SAMENVATTING	2
1. INLEIDING.....	3
1.1 AANLEIDING	3
1.2 OPZET VAN HET PILOTONDERZOEK	3
1.3 DOEL VAN HET RAPPORT	4
1.4 OPBOUW VAN HET RAPPORT	4
2. BRANCHE-INFORMATIE	5
2.1 STANDAARD BEDRIJFSINDELING (SBI)	5
2.2 OMZET	5
2.3 AANTAL EN GROOTTE BEDRIJVEN	5
3. PRIJSVORMING BIJ ACCOUNTANTS, BOEKHOUBUREAUS, BELASTINGCONSULENTEN EN ADMINISTRATIEKANTOREN	7
3.1 INLEIDING	7
3.2 UURTARIEVEN	7
3.3 VASTE BEDRAGEN	7
4. METHODEN VAN PRIJSWAARNEMING	9
4.1 INLEIDING	9
4.2 MODELPRIJZEN	9
4.3 GEREALISEERDE UURTARIEVEN	9
4.3.1 JAARMETING MET TERUGWERKENDE KRACHT	10
4.3.2 KWARTAALWAARNEMING	10
4.4 STANDAARDUURTARIEVEN	10
5. CIJFERMATIGE RESULTATEN.....	11
5.1 INLEIDING	11
5.2 EEN VERGELIJKING VAN DE INDEXCIJFERS OP BASIS VAN UURTARIEVEN	11
6. MENING VAN DE BEDRIJVEN OVER DE METHODEN	12
6.1 INLEIDING	12
6.2 GEREALISEERDE UURTARIEVEN	12
6.3 STANDAARDUURTARIEVEN	12
6.4 VERGELIJKING VAN METHODEN DOOR DE BEDRIJVEN	12
7. VERGELIJKING VAN DE METHODEN	13
7.1 INLEIDING	13
7.2 GEREALISEERDE UURTARIEVEN	13
7.3 STANDAARDUURTARIEVEN	13
7.4 CONCLUSIE	14
APPENDIX.....	15
STANDAARD BEDRIJFSINDELING (SBI).....	15

0. Samenvatting

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) werkt aan een omvangrijk programma voor de ontwikkeling van prijsstatistieken voor diensten. In dat verband is het CBS gestart met het ontwikkelen van een prijsstatistiek voor accountants-, boekhoud-, belasting- en administratiekantoren. Er zijn diverse manieren waarop prijzen kunnen worden gemeten ten behoeve van prijsindexstatistieken. Om inzicht te krijgen in de prijsvorming binnen de branche en de methoden waarmee prijzen kunnen worden waargenomen, heeft het CBS een pilotonderzoek uitgevoerd onder een beperkt aantal accountants-, boekhoud-, belasting- en administratiekantoren. De prijzen die kantoren berekenen aan de klant komen meestal tot stand op basis van het aantal uren vermenigvuldigd met een uurtarief. Daarnaast wordt soms een vast bedrag met de klant afgesproken.

In het pilotonderzoek zijn diverse methoden om prijzen te meten getest. Deze methoden zijn met elkaar vergeleken op basis van de respons, de uit het pilotonderzoek berekende indexcijfers en een evaluatie met de betrokken kantoren. In het rapport zijn de voor- en nadelen van iedere methode naast elkaar gezet. Hierbij komen ook de aard van de methode en de praktische haalbaarheid aan de orde.

De twee methoden van prijswaarneming die in aanmerking komen voor de reguliere statistiek zijn gerealiseerde uurtarieven en standaarduurtarieven. Het CBS zal rekening houdend met deze resultaten in 2004 een experimentele prijsindexstatistiek voor accountants-, boekhoud-, belasting- en administratiekantoren ontwikkelen.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het CBS is in 2000 gestart met de ontwikkeling van prijsindexstatistieken voor de zakelijke dienstverlening, mede in het kader van Europese regelgeving.

Voor een prijsindexstatistiek is het wenselijk periodiek transactiepreizen van vergelijkbare producten te meten. Diensten van accountants-, boekhoud-, belasting- en administratiekantoren, verder korthedshalve ook wel accountantskantoren e.d. genoemd, zijn echter veelal uniek, zodat een dergelijke meting niet goed mogelijk is. Prijsindices voor unieke diensten kunnen ook volgens een aantal andere methoden samengesteld worden, die echter alle hun nadelen kennen.

Eerst is contact gelegd met de volgende beroeps- en overkoepelende organisaties: Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA), Nederlandse orde van Accountant-administratieconsulenten (NOvAA), Samenwerkende Registeraccountants en Accountant-administratieconsulenten (SRA), Nederlandse Orde van Administratie- en Belastingdeskundigen (NOAB) en Nederlandse Federatie van Belastingadviseurs (FB). Hierna is in 2003 ter voorbereiding van een prijsstatistiek voor de accountantskantoren e.d. begonnen met een pilotonderzoek. Dit pilotonderzoek is uitgevoerd om een beeld van de branche en de markt te verkrijgen en met name te onderzoeken welke vorm van prijswaarneming haalbaar is. De prijswaarneming zal op kwartaalbasis plaatsvinden.

Een belangrijk uitgangspunt van het CBS is dat de enquêtedruk bij de bedrijven zo laag mogelijk is. De informatie die verzameld wordt, moet dan ook bij voorkeur aansluiten bij de informatie die de ondernemingen snel beschikbaar hebben via de bedrijfsadministratie. Het is in het belang van alle betrokken partijen dat de prijsindex van een zodanige kwaliteit is, dat die voor uiteenlopende doelen te gebruiken is.

1.2 Opzet van het pilotonderzoek

Het pilotonderzoek bestaat uit drie delen. Ten eerste zijn in het eerste half jaar van 2003 gesprekken met zeventien accountants-, boekhoud-, belasting- en administratiekantoren, waaronder de grootste kantoren, gevoerd over de mogelijkheden voor prijswaarneming. Deze kantoren heeft het CBS in samenwerking met de NIVRA, NOvAA, SRA en NOAB geselecteerd. Er zijn bedrijven van verschillende grootte (qua werkzame personen) geselecteerd om een zo representatief mogelijk beeld te verkrijgen van de accountantskantoren e.d. In de gesprekken met de bedrijven is nader ingegaan op de diensten die de bedrijven leveren, de marktontwikkelingen en de manier waarop prijzen tot stand komen. Tijdens het gesprek is tevens besproken voor welke prijswaarnemingsmethode het bedrijf gegevens kon leveren.

Vervolgens zijn bij negentien kantoren van twee kwartalen en een aantal jaren prijzen opgevraagd, waarbij verschillende methoden naast elkaar zijn gebruikt. Per methode zijn, voor zover mogelijk, indexcijfers berekend.

Ten slotte zijn de methoden van prijswaarneming met dertien accountants-, boekhoud-, belasting- en administratiekantoren telefonisch geëvalueerd. Tijdens de evaluatie is onder andere besproken in hoeverre de geleverde cijfers de prijsontwikkeling van het bedrijf weergeven, of de gegevens gemakkelijk uit de administratie te halen waren en welke methode het architectenbureau het beste vond om de prijsontwikkeling bij het bureau te meten.

1.3 Doel van het rapport

Het doel van dit rapport is het beschrijven van de resultaten van het pilotonderzoek. De methoden van prijswaarneming worden aan een aantal criteria getoetst en met elkaar vergeleken om te beoordelen of de methode geschikt is voor waarneming op grotere schaal.

1.4 Opbouw van het rapport

In hoofdstuk 2 wordt enige statistische informatie over de branche gegeven. In het volgende hoofdstuk wordt beschreven hoe prijzen tot stand komen. Hoofdstuk 4 gaat in op de methoden van prijswaarneming en de bijbehorende respons, waarna in hoofdstuk 5 enige resultaten beschreven worden op basis van de gegevens uit de pilot. Vervolgens bevat hoofdstuk 6 een samenvatting van de evaluatie die is gehouden met de kantoren die hebben meegewerkt aan de pilotwaarneming. In hoofdstuk 7 wordt tot slot een overzicht gegeven van de voor- en nadelen van de verschillende methoden van prijswaarneming.

2. Branche-informatie

2.1 Standaard Bedrijfsindeling (SBI)

Bedrijven worden op grond van hun hoofdactiviteit getypeerd met behulp van de Standaard Bedrijfsindeling (SBI). De SBI is een indeling van alle economische activiteiten.

SBI 7412, activiteiten van accountants, boekhoudbureaus, belastingconsulenten en administratiekantoren, is onderverdeeld in vijf subklassen zoals hieronder weergegeven. In de appendix is een gedetailleerde beschrijving van SBI 7412 te vinden.

De indeling van accountants, boekhoudbureaus, belastingconsulenten en administratiekantoren in de SBI is als volgt:

7412	Accountants, boekhoudbureaus, belastingconsulenten en administratiekantoren
7412.1	Registeraccountants
7412.2	Accountants-administratieconsulenten
7412.3	Administratiekantoren (boekhouden)
7412.4	Belastingconsulenten
7412.5	Overige administratiekantoren

2.2 Omzet

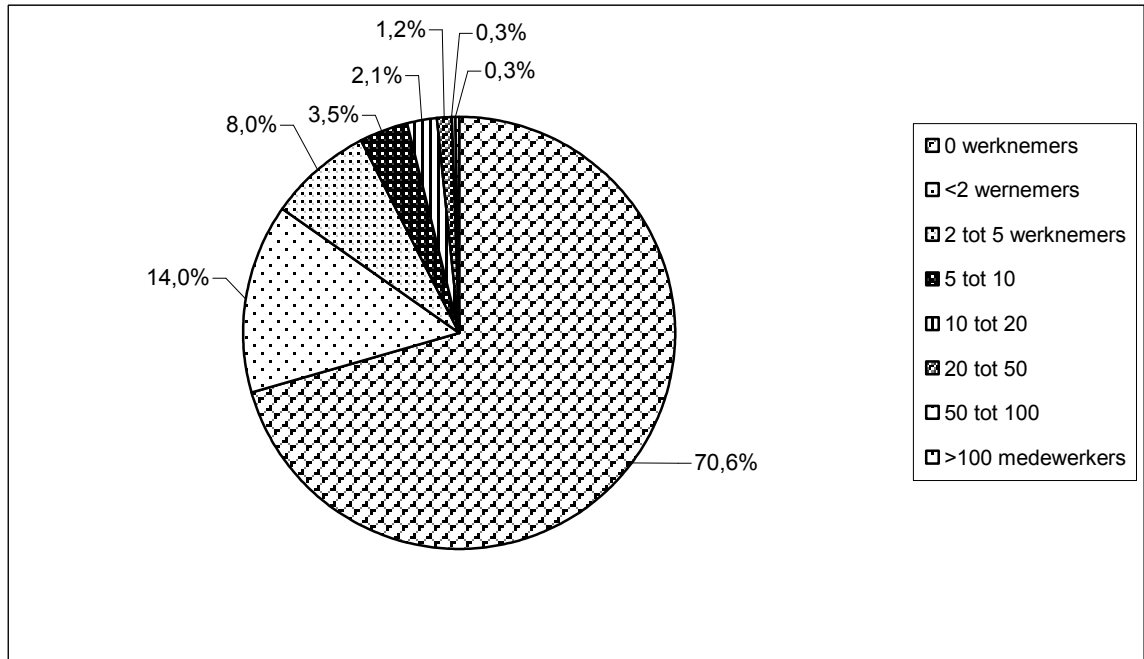
De totale omzet van SBI 7412 bedraagt 7.426 miljard euro over het jaar 2001. 41 Procent van de omzet in SBI 7412 wordt behaald in SBI 7412.1. Verder wordt een groot deel van de omzet behaald in SBI 7412.3 (19 procent). Het omzetaandeel van SBI 7412.2 bedraagt 16 procent. De omzetaandelen van SBI 7412.4 en 7412.5 zijn beide 12 procent.

2.3 Aantal en grootte bedrijven

In totaal bevat SBI 7412 Accountants, boekhoudbureaus, belastingconsulenten en administratiekantoren op 1 januari 2004 volgens het Algemeen Bedrijfsregister (ABR) 20.754 bedrijven. Meer dan de helft hiervan behoort tot SBI 7412.3 (56 procent). De overige bedrijven zijn vrij gelijkmatig verdeeld over de andere SBI-groepen.

Bedrijven kunnen worden ingedeeld naar het aantal werknemers. In figuur 1 wordt een onderverdeling gemaakt van SBI 7412 naar het aantal werknemers per kantoor. Hieruit kan worden opgemaakt dat bijna 93 procent van de bedrijven minder dan 5 medewerkers in dienst heeft.

Figuur 1 Bedrijven in SBI 7412 Accountants, boekhoudbureaus, belastingconsulenten en administratiekantoren naar aantal werknemers

3. Prijsvorming bij accountants, boekhoudbureaus, belastingconsulenten en administratiekantoren

3.1 Inleiding

In de eerste fase van de pilot, de bezoeken aan de accountantskantoren e.d., is veel aandacht besteed aan de manier waarop prijzen tot stand komen. Door de bezochte kantoren worden veel van de werkzaamheden op basis van uren gedeclareerd: het aantal gewerkte uren wordt vermenigvuldigd met het uurtarief. Daarnaast komt het regelmatig voor dat vaste bedragen met cliënten worden afgesproken. In de afzonderlijke paragrafen wordt verder ingegaan op deze twee verschillende manieren van prijsvorming bij de accountants, boekhoudbureaus, belastingconsulenten en administratiekantoren.

3.2 Uurtarieven

Bij de meeste kantoren worden vaste uurtarieven gehanteerd. Er zijn kantoren die uurtarieven per functie hanteren, terwijl andere kantoren met uurtarieven per medewerker werken. De basis van de facturering is het aantal uren vermenigvuldigd met het uurtarief. Als een kantoor langer over werkzaamheden doet dan gebruikelijk, worden uren ‘afgeschreven’. Daar staat tegenover dat er door enkele kantoren ook uren ‘bijgeschreven’ worden als het werk erg snel gedaan is. Verder wordt door een deel van de kantoren de tijd die men besteedt aan telefoongesprekken van en naar de klanten wel doorberekend, terwijl andere kantoren dit verrekenen in het uurtarief.

Bij pieken in de hoeveelheid werk op bepaalde afdelingen of tijdens vakanties kan het gebeuren dat medewerkers met hoge uurtarieven het werk van collega's met lagere uurtarieven doen. In een dergelijk geval wordt gewoonlijk het lage uurtarief gehanteerd. Bij specialistisch werk, zoals advies, wordt er soms ook gekeken naar de toegevoegde waarde voor de klant en naar aanleiding hiervan wordt de prijs bepaald.

De hoogte van het uurtarief is afhankelijk van verschillende factoren. Het uurtarief wordt voor een belangrijk deel bepaald door het salaris van de medewerker. Bij de meeste kantoren wordt geen korting gegeven. Er zijn kantoren die voor reizen wel een lager uurtarief hanteren.

Bij de meeste kantoren wordt er gewerkt met maandfacturering bij een bepaald minimumbedrag. Ligt het maandtotaal onder dat minimum, dan wordt er pas gefactureerd in de maand dat het te factureren bedrag boven dat minimum komt. Bij uitzondering wordt er met kwartaalfacturering gewerkt, bijvoorbeeld bij agrarische klanten. Er zijn ook kantoren waar elke maand een voorschot door de klant betaald wordt, waarbij een afrekening aan het eind van het jaar volgt.

3.3 Vaste bedragen

Bij alle kantoren vragen nieuwe klanten vooraf vaak een offerte, die geldt als een vaste prijsafsprake. Een offerteprijs wordt bepaald door een inschatting van het aantal verwachte uren vermenigvuldigd met het uurtarief. Een offerte geldt over het algemeen voor een jaar, waarbij er na enkele maanden of na een jaar wordt geëvalueerd met de klant.

Alleen als er duidelijk meer gedaan wordt dan afgesproken, wordt het meerwerk doorbelast aan de klant. Vaak wordt er een bandbreedte of bepaald punt afgesproken, waarbuiten een signaal wordt afgegeven naar de klant dat er extra betaald moet worden. Het meerwerk kan bestaan uit meer uren of uit werkzaamheden die niet van te voren zijn afgesproken.

Bij particuliere klanten worden door bijna alle kantoren vaste prijzen gehanteerd. Deze prijzen worden jaarlijks verhoogd. Wel worden door veel kantoren de gewerkte uren bijgehouden om te checken of de prijs nog kostendekkend is.

Er zijn klanten die willen weten waar ze aan toe zijn en daarom alleen met vaste prijzen willen werken. Er moet dan duidelijk worden afgesproken wat er binnen de prijsafspraken valt en wat niet. Meerwerk wordt dan gefactureerd met de meer gewerkte uren vermenigvuldigd met het uurtarief. Er zijn kantoren die het totale afgesproken bedrag delen door twaalf en dat bedrag elke maand factureren. De kosten voor de jaaropgave worden dan verdeeld over het hele jaar.

4. Methoden van prijswaarneming

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk behandelt de verschillende methoden van prijswaarneming en het aantal kantoren in de pilot-enquête dat aan elk van deze methoden kon meewerken. Voor een prijsindexstatistiek is het wenselijk periodiek transactiepreisen van in de tijd goed vergelijkbare producten te meten. Dit is voor de accountantskantoren e.d. niet eenvoudig, omdat er veelal unieke producten geleverd worden. Er is een aantal andere methoden waarop toch een prijsindex gebaseerd kan worden. Voor elk van deze methoden geldt dat zij beter is naar mate zij periodieke transactiepreisen dichter benadert. De onderstaande methoden zijn tijdens een gesprek aan de deelnemende kantoren voorgelegd en aan ieder kantoor is gevraagd voor welke methode(n) het gegevens kon leveren. Dit is onder andere afhankelijk van de manier waarop de administratie is ingericht en de manier waarop prijzen tot stand komen. Ieder kantoor heeft voor zoveel mogelijk methoden gegevens geleverd.

De methoden die door de kantoren getest zijn, zijn modelprijzen, gerealiseerde uurtarieven en standaarduurtarieven.

4.2 Modelprijzen

Bij de modelprijzenmethode wordt aan de hand van een beschrijving van één of enkele typische diensten die de kantoren leveren door het kantoor een offerte gemaakt. Vervolgens brengen de kantoren periodiek voor elke dienst een nieuwe offerte uit, gebaseerd op het precies omschreven eindresultaat. De beschrijving van één of enkele typische diensten kan op drie verschillende manieren tot stand komen: het CBS stelt de beschrijving op, het bedrijf stelt de beschrijving op of het bedrijf neemt de omschrijving van een oude casus als beschrijving. Een aantal grote kantoren zegde toe modellen op te zetten voor de modelprijzenmethode. Het kostte de meeste kantoren echter veel tijd om de modellen te specificeren en om de totaalprijzen voor deze modellen te bepalen. Daarbij is het op voorhand niet te zeggen hoeveel jaar een bepaald model gebruikt kan worden voor prijswaarneming. Maar snelle veranderingen in het verleden wijzen erop dat dit soms kort is. Daarom is er voor gekozen de uiteindelijke statistiek niet met de modelprijzenmethode op te zetten.

4.3 Gerealiseerde uurtarieven

Voor de methode van het gerealiseerde uurtarief worden de bedrijven na afloop van een periode verzocht te berekenen hoeveel uren voor de klant zijn gewerkt en hoe groot de opbrengst is uit die uren. Het quotiënt hiervan is het gerealiseerde uurtarief. Het is cruciaal dat de relatie tussen de opbrengst en de uren sterk is. De cijfers van de jaren 2000 tot en met 2002 zijn opgevraagd en die van het eerste en tweede kwartaal van 2003.

Voor de gerealiseerde uurtarieven per jaar zijn twee verschillende methoden gebruikt. De ene methode betreft gerealiseerde uurtarieven per vakgebied en de andere methode gerealiseerde uurtarieven, waarbij alleen de jaartotalen gevraagd worden ('gerealiseerde uurtarieven totaal').

Tussen deze twee waarnemingen kan een verschil zitten. Dit verschil ontstaat als er bij de gerealiseerde uurtarieven per vakgebied een keuze wordt gemaakt voor slechts een aantal vakgebieden waarvoor men binnen het kantoor werkzaamheden verricht, terwijl bij 'gerealiseerde uurtarieven totaal' alle vakgebieden meegenomen worden. Hetzelfde geldt voor de waarneming per kwartaal met de gerealiseerde uurtarieven per functie per vakgebied en de gerealiseerde uurtarieven per vakgebied. Als er een keuze is gemaakt voor maar een deel van de vakgebieden dan was dit wel altijd het deel waaruit de meeste omzet behaald werd.

Er is de kantoren gevraagd om indien mogelijk een opsplitsing te maken naar vakgebieden. Met de enquêteformulieren is een lijst met vakgebieden meegestuurd met het verzoek die vakgebieden zo veel mogelijk te gebruiken. Deze lijst is opgesteld met behulp van de vakgebieden die gebruikt worden in de desbetreffende productiestatistiek van het CBS, in combinatie met vakgebieden die genoemd zijn tijdens de bezoeken aan de kantoren. Voor de functies is geen lijst opgegeven; daarin waren de kantoren vrij.

4.3.1 Jaarmeting met terugwerkende kracht

Van de zestien kantoren die vooraf hadden toegezegd mee te werken, konden elf kantoren daadwerkelijk *gerealiseerde uurtarieven per vakgebied* aanleveren. Tien kantoren hebben het totale aantal uren en de totale opbrengst per jaar opgegeven voor *gerealiseerde uurtarieven totaal*.

De meeste kantoren hebben de informatie niet ingevuld op het toegezonden formulier, maar hebben een uitdraai uit het computersysteem opgestuurd. Deze uitdraaien waren uitgebreid en duidelijk, waardoor er goed mee gewerkt kon worden. Helaas was het niet voor alle kantoren mogelijk om de gevraagde vakgebieden te gebruiken. In grote lijnen kwamen de geleverde vakgebieden echter wel overeen met de vakgebieden die onderscheiden worden en zijn er voornamelijk andere benamingen gebruikt.

4.3.2 Kwartaalwaarneming

Veertien kantoren hadden vooraf aangegeven om op kwartaalbasis *gerealiseerde uurtarieven per functie per vakgebied* aan te leveren en zestien kantoren hadden vooraf aangegeven om op kwartaalbasis *gerealiseerde uurtarieven per vakgebied* aan te leveren. Uiteindelijk is voor iedere methode van acht kantoren informatie ontvangen.

Ook voor de kwartaalwaarneming hebben veel kantoren een uitdraai uit het computersysteem aangeleverd in plaats van een ingevuld enquêteformulier.

4.4 Standaarduurtarieven

De bedrijven vullen periodiek het uurtarief in van een aantal functies. Er zijn standaarduurtarieven gevraagd voor de jaren 2000 tot en met 2003. Niet alle kantoren hanteren standaarduurtarieven per functie, maar dan wel per medewerker.

Het nadeel van standaarduurtarieven per medewerker is dat er geen zuivere prijzen van een dienst gevolgd worden, omdat de carrière van een medewerker invloed heeft. Als de medewerker een andere functie krijgt of een salarisverhoging, dan verandert zijn of haar uurtarief mee. Enkele kantoren hebben daarom geen standaarduurtarieven aangeleverd. Andere kantoren met uurtarieven per medewerker hebben een gemiddeld uurtarief per functie uitgerekend voor de genoemde jaren.

Vijftien kantoren hadden toegezegd standaarduurtarieven aan te leveren. Er zijn van twaalf kantoren standaarduurtarieven ontvangen. Hiervan kon een aantal kantoren geen standaarduurtarieven van 2000 of 2001 leveren.

5. Cijfermatige resultaten

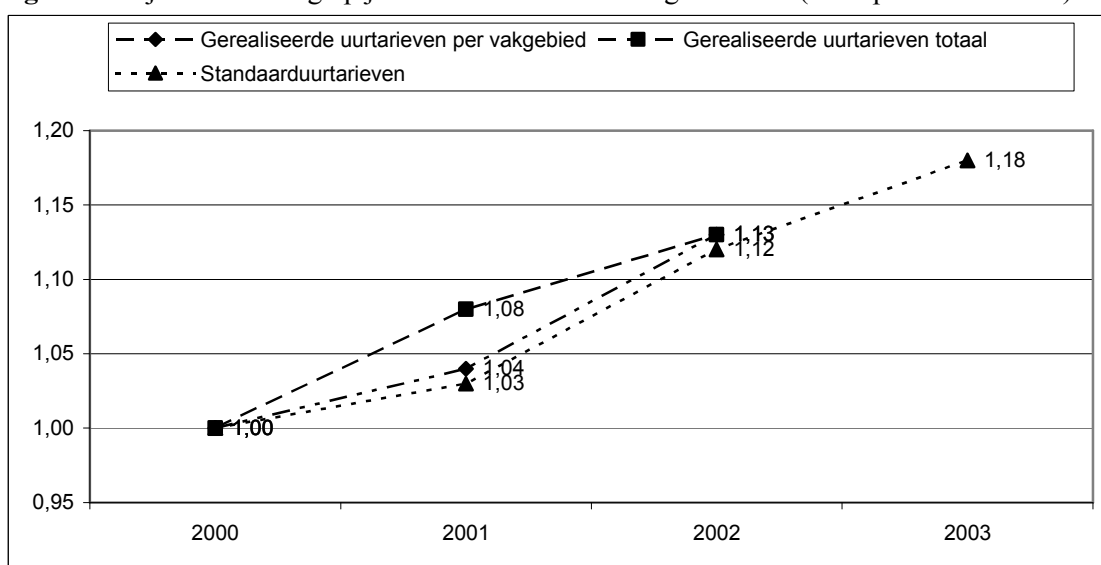
5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden enkele cijfermatige resultaten gepresenteerd die op basis van de gegevens uit het pilotonderzoek zijn berekend. Omdat uurtarieven van 2000 tot en met 2002 (tot en met 2003 voor de standaarduurtarieven) zijn opgevraagd, is het mogelijk hiervan een prijsverloop weer te geven. De verlopen zijn echter berekend op basis van de gegevens van een klein aantal berichtgevers, en derhalve niet zonder meer representatief voor de gehele branche.

5.2 Een vergelijking van de indexcijfers op basis van uurtarieven

In figuur 2 is de prijsontwikkeling van de gerealiseerde uurtarieven en de standaarduurtarieven op jaarbasis weergegeven.

Figuur 2 Prijsontwikkeling op jaarbasis naar waarnemingsmethode (alle op basis van uren)

Figuur 2 toont dat in 2001 de stijging van de 'gerealiseerde uurtarieven totaal' hoger is dan de stijging van de standaarduurtarieven en de gerealiseerde uurtarieven per vakgebied. In dat jaar is de stijging van de 'gerealiseerde uurtarieven totaal' 8 procent tegen een stijging van 3 procent van de standaarduurtarieven en een stijging van 4 procent van de gerealiseerde uurtarieven per vakgebied. In 2002 is de stijging van de 'gerealiseerde uurtarieven totaal' wat gematigder met 5 procent ten opzichte van 2001, terwijl de stijging van de standaarduurtarieven 8 procent is en de stijging van de gerealiseerde uurtarieven per vakgebied 9 procent. Het gaat hier om een zeer kleine steekproef, zodat de cijfers met voorzichtigheid geïnterpreteerd dienen te worden.

6. Mening van de bedrijven over de methoden

6.1 Inleiding

Na het verwerken van de ingevulde enquêteformulieren is de pilot telefonisch met de bedrijven geëvalueerd. Alle kantoren gaven aan dat ze het fijn vonden mee te werken aan het pilotonderzoek. Op deze manier had men de indruk invloed te kunnen uitoefenen op de methode die tenslotte wordt gekozen voor prijswaarneming. Er waren ook kantoren die totstandkoming van het indexcijfer toejuichen.

6.2 Gerealiseerde uurtarieven

Bijna alle kantoren die gerealiseerde uurtarieven konden leveren, vonden het een goede methode. Het is ook een methode waar enkele kantoren zelf mee werken. De kantoren die gerealiseerde uurtarieven konden leveren, vonden het over het algemeen niet veel werk. Soms moest er eerst een 'query' gemaakt worden, maar als die 'query' er eenmaal was, kon de gevraagde informatie snel uitgedraaid worden. Men gaf ook aan dat als de informatie bij de op te zetten statistiek op dezelfde manier gevraagd zou worden, de informatie snel te leveren is ("met een druk op de knop"). Wel waren er kantoren die problemen hadden met de vakgebieden die onderscheiden werden. Bij sommige kantoren worden andere benamingen of indelingen gebruikt. Op het moment dat er echt naar onze vakgebieden 'vertaald' moet worden, gaat het bij enkele kantoren wel meer tijd kosten omdat er dan extra gerekend moet worden.

6.3 Standaarduurtarieven

Een aantal kantoren gaf aan dat men de standaarduurtarieven gemakkelijk kon leveren, maar dat die niet veel zeggen. Doordat er uren af- en bijgeboekt worden, worden de standaarduurtarieven vaak niet als zodanig gebruikt. Hierdoor waren de meeste kantoren over deze methode dan ook gematigd enthousiast. De kantoren die de uurtarieven wel geheel doorberekenen aan de klant, achten dit een goede methode. De informatie is door alle kantoren gemakkelijk aan te leveren, ook met terugwerkende kracht. De enquêtedruk is bij deze methode erg laag.

6.4 Vergelijking van methoden door de bedrijven

De meeste kantoren vinden de gerealiseerde uurtarieven de beste methode om het prijsverloop waar te nemen. De bedrijven die gerealiseerde uurtarieven de beste methode vinden, geven aan dat de standaarduurtarieven niet altijd zo aan de klant doorberekend kunnen worden. Gerealiseerde uurtarieven geven de marktwaarde beter weer dan de standaarduurtarieven. De kantoren die alleen maar standaarduurtarieven konden leveren, noemden de standaarduurtarieven als beste methode.

Beide methoden kostten de kantoren relatief weinig tijd omdat de gevraagde informatie gemakkelijk uit hun computersysteem te halen is. Doordat bij deze gelegenheid de gegevens over enkele jaren gevraagd werden, was men wel even bezig. De pilotkantoren gaven echter aan dat als de gegevens op dezelfde manier gevraagd gaan worden voor de reguliere waarneming, de enquêtedruk laag zal zijn.

Er is aan de respondenten verteld dat een combinatie van gerealiseerde uurtarieven op kwartaalbasis en standaarduurtarieven op jaarbasis ook tot de mogelijkheden behoort. Men vond dit een goed idee. Op de kantoren is men ook wel nieuwsgierig hoe de gerealiseerde uurtarieven zich ontwikkelen in verhouding tot de standaarduurtarieven.

7. Vergelijking van de methoden

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de relevante voor- en nadelen van de methoden op een rijtje gezet. Hierbij gaat het naast de criteria die in de voorgaande hoofdstukken zijn behandeld, ook om criteria die betrekking hebben op de aard van de methode en de praktische haalbaarheid van de methode.

7.2 Gerealiseerde uurtarieven

Redenen om wel te kiezen voor gerealiseerde uurtarieven:

- Het zijn ‘harde’ cijfers.
- Veranderingen in de marktomstandigheden en onderhandelingen met de klant worden meegenomen en de kantoren zien hun geleverde uren als de geleverde dienst. Accountantskantoren noemen zichzelf vaak ‘urenfabrieken’.
- De kantoren kunnen de informatie gemakkelijk per kwartaal uit hun computersysteem halen, omdat de kantoren een goed urenschrijfsysteem hebben, waarbij elk uur verantwoord moet worden.
- De houding van de kantoren ten opzichte van de methode is overwegend positief.

Redenen om niet te kiezen voor gerealiseerde uurtarieven:

- Het standaardprobleem van prijsindices op basis van uurtarieven is dat het voor de klant gewerkte uur als onveranderlijke transactie-eenheid fungeert, terwijl dit uur waarschijnlijk een kwaliteitsontwikkeling kent, zeker op langere termijn. Als men een prijsindex op basis van uurtarieven gebruikt voor ‘defleren’ en daarmee indirect voor productiviteitsontwikkeling, ontstaat al aan de basis standaard een meetfout om de productiviteitsontwikkeling goed te kunnen berekenen. Met andere woorden, deze methode ontdoet de prijsontwikkeling niet van de ontwikkeling van de reële economische waarde voor de klant van het werk dat een accountant gemiddeld in een uur verricht.
- Als er een grote verschuiving is in gemiddelde leeftijd en/of jaren werkervaring van de medewerkers bij een kantoor, kan dit gevolgen hebben voor de gerealiseerde uurtarieven als er geen uitsplitsing is naar functie. Vooral bij kleine kantoren kan dit grote effecten hebben.
- Doordat er in verschillende kwartalen verschillend werk gedaan wordt, is het waarschijnlijk niet mogelijk om de ontwikkeling van kwartalen in één jaar met elkaar te vergelijken. Hetzelfde kwartaal moet in opeenvolgende jaren met elkaar vergeleken worden.

7.3 Standaarduurtarieven

Redenen om wel te kiezen voor standaarduurtarieven:

- De meeste bedrijven hebben standaarduurtarieven.
- Het zijn ‘harde’ cijfers.
- Het kost de bedrijven zeer weinig tijd om de gegevens te leveren.

Redenen om niet te kiezen voor standaarduurtarieven:

- Het standaardprobleem van prijsindices op basis van uurtarieven zoals hierboven beschreven bij de gerealiseerde uurtarieven.
- Standaarduurtarieven zijn veelal slechts een richtlijn en geen werkelijke uurtarieven, laat staan werkelijke prijzen vanuit het perspectief van de klant. Marktonwikkelingen in de loop van het jaar worden niet gemeten (zoals het effect van onderhandelingen met de klant).
- Bedrijven passen standaarduurtarieven meestal eenmaal per jaar (vaak per 1 januari) aan. Hierdoor levert deze methode slechts cijfers op jaarbasis.

7.4 Conclusie

In tabel 1 worden de twee methoden beoordeeld op de geformuleerde criteria. In deze matrix wordt dit hoofdstuk samengevat en wordt op overzichtelijke wijze duidelijk hoe de methoden ten opzichte van elkaar 'scoren' op de criteria.

Tabel 1 Criteriamatrix

	Gewicht	Gerealiseerd uurtarief	Standaard-uurtarief
Afstand transactieprizen	A	0	-
Objectiviteit	A	+	++
Waarnemingsfrequentie	A	++	-
Houdbaarheid	B	+	+
Praktisch voor productie	B	+	+
Eenvoudig uit te leggen	B	+	++
Respons	A	+	+
Plausibiliteit	A	+	+
Enquêtedruk	A	++	++
Houding bedrijven	B	++	+

Score

++ zeer positief
 + positief
 0 neutraal/niet van toepassing
 - negatief
 -- zeer negatief

Gewicht

A hoog
 B laag

Het CBS zal bij de ontwikkeling van een reguliere prijsindexstatistiek voor accountants-, boekhoud-, belasting- en administratiekantoren gebruik maken van de methoden die het meest geschikt lijken, namelijk gerealiseerde uurtarieven of standaarduurtarieven.

Appendix

Standaard Bedrijfsindeling (SBI)

In de SBI van 1993 zijn de diensten van de accountantskantoren e.d. als volgt ingedeeld.

- K Verhuur van en handel in onroerend goed, verhuur van roerende goederen en zakelijke dienstverlening
- 74 Overige zakelijke diensten
- 7412 Accountants, boekhoudbureaus, belastingconsulenten en administratiekantoren

7412.1 Registeraccountants

Deze subklasse omvat:

- de activiteiten van registeraccountants, bestaande uit:
 - * administratieve controle, omvattende de controle van de administratie en de daaraan ontleende verantwoordingsstukken;
 - * controle van de administratie met bijzondere doelstellingen, met name kredietonderzoeken, schade-onderzoek, bepaling van goodwill e.d.;
 - * afgeven van een verklaring van getrouwheid;
 - * inrichten van administraties;
 - * beoordelen van administraties op doelmatigheid en functioneren;
 - * geheel of gedeeltelijk voeren van administraties;
 - * analyseren of interpreteren van gegevens ontleend aan administraties, jaarstukken e.a. verantwoordingen, dan wel het geven van advies op grond van die gegevens (adviezen op bedrijfseconomisch gebied, zoals met betrekking tot investeringen, krediet, verzekeringen, kostprijzen, voorraadbeheer, assortiment bepaling, het opstellen van kostenprognoses en omzetbegrotingen).

Deze subklasse omvat niet:

- activiteiten van accountants-administratieconsulenten (7412.2);
- verzorgen van boekhoudingen (7412.3);
- verzorgen van belastingaangiften (7412.4);
- verzorgen van administraties (7412.5);
- geven van bedrijfseconomische adviezen (7414.1, 7414.3).

7412.2 Accountants-administratieconsulenten

Deze subklasse omvat:

- activiteiten van accountants-administratieconsulenten, bestaande uit:
 - * inrichten van administraties;
 - * beoordelen van administraties op doelmatigheid en functioneren;

* analyseren of interpreteren van gegevens ontleend aan administraties, jaarstukken e.a. verantwoordingen, dan wel het geven van advies op grond van die gegevens (adviezen op bedrijfseconomisch gebied, zoals met betrekking tot investeringen, krediet, verzekeringen, kostprijzen, voorraadbeheer, assortiment bepaling, het opstellen van kostenprognoses en omzetbegrotingen);

* geheel of gedeeltelijk voeren van administraties;

* ontwerpen van jaarstukken of andere verantwoordingen (balans, verlies- en winstrekening en toelichting daarop);

* onderzoeken van jaarstukken, administraties en andere verantwoordingen en het schriftelijk vastleggen van de bevindingen daaromtrent in een accountantsrapport, dat geen verklaring omvat, zoals bedoeld in artikel 57 van de Wet op de Registeraccountants;

* afgeven van schriftelijke verklaringen voor zover deze niet zijn een in artikel 57 van de Wet op de Registeraccountants bedoelde verklaring omtrent de getrouwheid van een financiële rekening en verantwoording (verklaringen omtrent omzet, investeringen enz.).

Bovenaange activiteiten worden in hoofdzaak uitgeoefend ten behoeve van het midden- en kleinbedrijf.

Deze subklasse omvat niet:

- activiteiten van registeraccountants (7412.1);
- verzorgen van boekhoudingen (7412.3);
- verzorgen van belastingaangiften (7412.4);
- verzorgen van administraties (7412.5);
- geven van bedrijfseconomische adviezen (7414.x).

7412.3 Administratiekantoren (boekhouden)

Deze subklasse omvat:

- verzorgen van boekhoudingen;
- opstellen van jaarstukken.

Deze subklasse omvat niet:

- activiteiten van registeraccountants (7412.1);
- activiteiten van accountants-administratieconsulenten (7412.2);
- verzorgen van belastingaangiften (7412.4);
- verzorgen van administraties voor zover niet de financiële rekening betreffende (7412.5);
- geven van bedrijfseconomische adviezen (7414.1, 7414.3).

7412.4 Belastingconsulenten

Deze subklasse omvat:

- verzorgen van belastingaangiften;
- adviseren inzake belastingzaken, fiscale aspecten e.d.;
- vertegenwoordigen van de cliënt bij controverses met de belastingdienst.

7412.5 Overige administratiekantoren

Deze subklasse omvat:

- administratieve werkzaamheden voor zover niet de financiële rekening betreffend zoals:
 - * voeren van ledenadministraties;
 - * receptencontrole- en -uitrekenbureaus;
 - * administraties ten behoeve van scholen
 - * administraties ten behoeve van het beheren van gelden van personen die veelal vanwege hun geestelijke handicap of leeftijd dit niet zelf kunnen zoals bewoners van tehuisen, minderjarigen enz.

Deze subklasse omvat niet:

- administratiekantoren voor aandelen en obligaties (6713.1);
- administratiekantoren voor woningbeheer en ander onroerend goed (7032).